

ÕPILASELE TOE KORRALDAMISE JA TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD RISTI KOOLIS

KASUTATUD MÕISTED

TUGISPETSIALISTID- kooli tugimeeskonda kuuluvad spetsialistid, kes igapäevaselt tagavad vajalikud ja võimalikud tugiteenused koolis. Sinna kuuluvad: Tugiteenuste koordineerija, sotsiaalpedagoog, psühholoog, logopeed ja eripedagoog.

HEV - Haridusliku erivajadusega õpilane

IAJK - Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart

IÕK - Individuaalne õppekava

PGS - Põhikooli- ja Gümnaasiumiseadus

PRÕK - Põhikooli riiklik õppekava

LÕK - Lihtsustatud õppekava

KOV - Kohalik omavalitsus

ÕPPEKORRALDUSLIKUD MEETMED ÕPILASE INDIVIDUAALSE ARENGU TOETAMISEKS

Tulenevalt toe vajaduse mahust on Risti Koolis õpilasele võimalik rakendada üldist, tõhustatud või erituge.

Üldine tugi – rakendatakse õpilastele, kellel ilmneb mahajäämus õppetöös või ajutised raskused võimetekohaste õpitulemuste saavutamisel. Toe vajadust hindab ja seda rakendab kool. Õpilaste võimetekohaseks õpetamiseks sobiliku toe vajaduse väljaselgitamine toimub klassi- ja aineõpetaja märkamise ja tähelepanekute abil ning koostöös tugispetsialistidega. Vajalikku koostööd toe väljaselgitamiseks erinevate osapoolte vahel koordineerib koolis tugiteenuste koordineerija. Meetmete valikul tehakse koostöö lapsevanemaga.

MEEDE	KIRJELDUS
Aineõpetajate täiendavad konsultatsioonid	Aineõpetajate poolne õpetamine väljaspool ainetunde individuaalselt või väikeses rühmas.
Diferentseeritud õpe tunnis	Klassi- ja aineõpetajate poolt õppematerjali ja -vahendite kohandamine lapse individuaalsetest vajadustest ja võimetest lähtuvalt. Jätkuva toetusvajaduse püsimisel

	teavitab õpetaja tugiteenuste koordineerijat, kes koostöös tugispetsialisti(de)ga aitab kaasa õpilasele suurema toetuse korraldamiseks tunnis või tunniväliselt (<i>täpsemalt lahti kirjeldatud õpetajate poolt pakutavate tugimeetmete all I etapp</i>).
Õpiabi/tasemerühm samaaegselt ainetunniga	Toetav meede ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega ning suuliste ja/või kirjaliku kõne probleemidega õpilastele, kellele vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile, õpetuse diferentseerimisele ja individualiseerimisele on püsivad raskused õppekava nõuetele vastavate õpitulemuste saavutamisel. Õpiabitundide maht nädalas ja õpiabi kestus määratakse tugiteenuste koordineerija ettepanekul õpilase individuaalsetest vajadustest lähtuvalt.
Individuaalne õppekava (IÕK) ühes või mitmes aines	Individuaalne õppekava koostatakse juhul, kui: <ul style="list-style-type: none"> • õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse (PGS § 58 lg 8). • õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast. • õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse või kui õpilasele rakendatud kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli või riikliku õppekavaga. • kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada kohustusliku õppeaine õppimisest (PRÕK § 17 lg 8; PGS § 18 lg 1). • õpilane õpib toimetuleku- või hooldusõppel (PGS § 18 lg 2¹; PRÕK § 17 lg 9). Individuaalse õppekava koostavad aineõpetaja koostöös tugispetsialistidega ning edastab selle direktorile kinnitamiseks.
Käitumise tugikava	Tegevuskava, mis koostatakse meeskonnatöös koos lapse, tema vanemate, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste lapse võrgustiku liikmetega sotsiaalsete, emotsionaalsete ja käitumisraskustega õpilastele.
Individuaalne tunniplaan	Individuaalset tunniplaani saab kasutada keeleõppe, käitumishäirete, pikaajaliste puudumiste jm korral. <i>Aineõpetaja teavitab</i>

	<i>tugiteenuste koordineerijat probleemist.</i> Kooli juhtkond koos tugispetsialistidega koostab individuaalse tunniplaani.
Arenguvestlused lapsevanemaga lapse arengut puudutavatel teemadel	Vähemalt kord aastas läbiviidav vestlus klassijuhataja eestvedamisel. Osalevad õpetaja, laps ja lapsevanem ning vajaduspõhiselt tugispetsialistid või tugiteenuste koordineerija. Arenguvestluse läbiviimise kord on üleval kooli kodulehel.
Huvitegevus	Huvitegevus toetab lapse mitmekülgset arengut. Lapse erilise huvi või ande märkaja teavitab last ja vanemat, millised võimalused on huvitegevuse edasi arendamiseks.
Pikapäevarühm	Pikapäevarühm on mõeldud eelkõige 1-4 klassi õpilastele. Tegevused toimuvad pikapäevarühma päevakava alusel.
Haridusasutuse välise spetsialisti nõustamisele suunamine	Kooli tugimeeskond soovib lapsevanemal pöörduda lapsega sotsiaalsete, logopeediliste, vaimsete ja füüsiliste probleemidega tegelemiseks haridusasutuse välise spetsialisti nõustamisele.

Kui õpilasel ilmneb vajadus saada õppetöös teistest oluliselt erinevat juhendamist või õpimeetodeid, sest tema õpitegevuse tase ei vasta oodatule, on vaja üldise toe osutamiseks avada *Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart* (IAJK).

Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK) avatakse eKoolis ja sellele on ligipääs lapsevanemal, tugiteenuste koordineerijal, klassijuhatajal, direktoril ja õpilase aineõpetajal.

Tõhustatud ja eritugi – rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel, kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi (PGS § 46 lõige 6).

MEEDE	KIRJELDUS
Õpe eriklassis	Tõhustatud tuge vajavatele õpilastele moodustatud eriklassides on klassi täituvuse piirnorm üldjuhul 12 õpilast, erituge vajavatele õpilastele moodustatud klassides 6 õpilast.
Osaajaga õpe väikeses rühmas või individuaalselt	Osaajaga õpe individuaalselt või rühmas on õpilastele õpetaja poolt vastavalt, kas individuaalselt või väikses rühmas läbiviidav õpe ühes või mitmes aines. Osaajaga individuaalsel või väikses rühmas õppel olevale õpilasele koostatakse IÕK, mille koostamisse kaasatakse lapsevanem(ad) ja tugispetsialistid.

Pidev individuaalne tugi klassis toimuva õppetöö ajal	Abiõpetaja, õpetaja abi, tugiisiku abi rakendamine ainetunnis.
Õppimine lihtsustatud õppekava (LÕK) alusel	Õpet rakendatakse kerge intellektipuudega õpilastele koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema kirjalikul nõusolekul. Lihtsustatud õppel olevad õpilased võivad õppida eriklassis või olla kaasatud tavaklassi.

Kui lapsevanem (eestkostja) keeldub koostööst kooliga või töötab lapse õiguste vastu, on kooli kohustus pöörduda abi saamiseks Lääne-Harju valla lastekaitse talituse poole.

Õpilase esmane toetamine koolis ning toevajaduse välja selgitamine

Diferentseeritud õppe rakendamine ainetunnis

Õpilase esmase toevajaduse ilmnemisel aine/klassiõpetaja:

1. jälgib, et õpilane oleks õppeprotsessis aktiivselt kaasas,
2. juhendab õpilast tunnis individuaalselt (tööjuhendi täiendav selgitamine/lihtsustamine/ümbersõnastamine, töö käigus juhendamine jne.).
3. kohandab õppevara ja töökorraldusi vastavalt õppija vajadustele ja pakub
 - taju ja mälu toetavaid abimaterjale ja näitvahendeid (reeglite ja valemite vihik, kalkulaator, sõnaraamat jms),
 - kohandatud õppematerjale (kirja suurendamine, materjali osadeks jaotamine, juhendite lihtsustamine jms),
 - töö raskusastme reguleerimist,
 - ülesannete mahu vähendamist,
 - erinevate meetodite, õpistrateegiate kasutamist,
 - õppetöö tegemiseks täiendavat aega,
 - lisapause ning ruume,
 - liikumisvõimalusi,
 - kohandatud õpikeskkond.
4. seab koos õpilasega arengueestlusele väiksemaid eesmärke ja vormistab need kirjalikult.
5. kasutab kujundavat hindamist õpilase arengu võrdlemiseks varasemate saavutustega. Annab positiivset tagasisidet, julgustab ja motiveerib õpilast.
6. peale tunde viib läbi ainealaseid konsultatsioone.

Aitab kasvada ennast juhtivaks õppijaks: arendada õpioskusi, ajakasutust, enesehindamise oskust ja analüüsi oskust jne.

Toevajaduse püsimisel

Juhul kui, rakendatavad meetmed ei ole tulemuslikud siis klassi-ja/või aineõpetaja teavitab tugiteenuste koordineerijat, kes koostöös tugispetsialistidega aitab kaasa õpilasele edasise toevajaduse välja selgitamiseks.

1. Teavitatakse sellest koheselt õpilase vanemaid.
2. Viiakse läbi õpilase pedagoogilis-psühholoogiline hindamine: õpetajad ja kooli tugispetsialistid hindavad õpilase õpihuvi ja motivatsiooni, õpioskusi, õpilase tugevaid ja nõrku külgi erinevates õppeainetes ja sotsiaalsetes oskustes, tunnetustegevust, emotsionaalset seisundit ja käitumist koolis. Hindamise tulemused kantakse individuaalse arengu jälgimise kaardile.
3. Kui hindamisel selgub, et laps vajab tugispetsialisti abi, siis koostöös õpilase, tema vanemate ja klassi- või aineõpetajaga lepitakse kokku õpilasele vajalik toetamise viis ja tugimeetme rakendamise tingimused (maht, kestus, õpikeskkond jne).
4. Kool tagab õpilasele tema arengu toetamiseks ja taotletavate õpitulemuste saavutamiseks ajutiselt või perioodiliselt täiendava pedagoogilise juhendamise, tugispetsialistide teenuse, koostab individuaalse õppekava (IÕK) ning vajadusel õpiabi individuaalselt või rühmas.
5. Üldise, tõhustatud ja eritoe raames rakendatavate tugimeetmete tõhusust hindavad õpilasega tegelevate spetsialistide meeskond ning klassi- ja/või aineõpetajad vähemalt kord õppeaastas ning tulemused fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.
6. Kõik rakendatavad kohandused kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. Kaardi täitmist koordineerib ja selle täitmis eest vastutab tugiteenuste koordineerija.
7. Vajadusel teevad kooli tugispetsialistid kooskõlastatult õpilase vanematega koostööd teiste valdkondade spetsialistidega väljastpoolt kooli, vajadusel soovivad täiendavate uuringute läbiviimist (PGS § 46 lg 4).

Andeka õpilase toetamine

1. Igapäevatöö käigus märkab andekat last aineõpetaja, kes informeerib kolleege ja kooli juhtkonda. Kui lapsevanem ei ole meile teada andnud lapse andekusest, siis märkaja ettepanekul koostöös lapse ja vanemaga algatatakse (koostöös aineõpetaja ja tugispetsialistid), sobilik tugisüsteem lapse toetamiseks, märkamiseks (mitmes aines või ainult ühes aines) ning tunnustamiseks.
2. Organiseerib õppetegevusi nii, et andekad õpilased saaksid töötada tempos ja tasemel, mis vastab nende võimetele (keerukama raskusastmega ja integreeritud ülesannete lahendamine jms.).

3. Kaasab õpilast vabatahtlikkuse alusel kaaslaste õpetamise tunni situatsioonis (grupitööd, paaritööd), õpetaja abistamise lisamaterjalide ettevalmistamisel, lisamaterjali lugemine jms.
4. Koostab tema arengu toetamiseks vajadusel IÕK.
5. Innustab ja valmistab õpilast ette osalema olümpiaadidel, ainevõistlustel, huviringides, projektitöodes ja huvikoolides, teaduskoolis, ülikoolis jne.

ÕPETAJA TUGISÜSTEEMID KÄITUMISPROBLEEMIDE KORRAL

Õpetaja juhindub ja tegutseb õpilase käitumisprobleemi korral vastavalt tabelile 1.

Tabel 1. Käitumisprobleemide esmased lahendused õppetunnis.

Õpilase käitumine	OSAVÕTMATU	ÄRRITUNUD	KOOSTÖÖVÕIMETU
Õpetaja käitumine	1. Jääb rahulikuks 2. Annab õpilasele aega ennast koguda/tunniks häälestuda 3. Tuletab meelde klassis kehtivad reeglid 4. Jälgib kuidas õpilane enda käitumist muudab 5. Annab võimaluse tunnis osalemist jätkata	1. Jääb rahulikuks 2. Annab õpilasele aega ennast koguda/tunniks häälestuda 3. Tuletab meelde klassis kehtivad reeglid 4. Pöörduv abi saamiseks sotsiaalpedagoogi/psühholoogi juurde 5. Edasi tegeleb probleemiga sotsiaalpedagoog/psühholoog	1. Jääb rahulikuks 2. Annab õpilasele aega ennast koguda/tunniks häälestuda 3. Tuletab meelde klassis kehtivad reeglid 4. Pöörduv abi saamiseks sotsiaalpedagoogi/psühholoogi poole 5. Edasi tegeleb probleemiga sotsiaalpedagoog/psühholoog 6. Aineõpetaja teeb märkme e-kooli ja informeerib klassijuhatajat 7. sotsiaalpedagoog/psühholoog, aineõpetaja ja õpilane lahendavad konflikti ja lõpetavad olukorra. 8. Klassijuhataja teavitab juhtumist lapsevanemat.

Tabel 2. Probleemi kaardistamine ja edasise koostöö korraldamine vastavalt tabelile 2. Koostöös klassijuhataja, aineõpetajad ja tugispetsialistid.

<i>Õpilase nimi:</i>		
<i>Klass:</i>		
<i>Kuupäev:</i>		
1. Situatsioon	2. Õpilase käitumine	3. Käitumise tagajärjed
<i>Aeg:</i>	<i>Probleemset käitumist tõenäoliselt vallandav tegur.</i>	<i>Probleemset käitumist tõenäoliselt lõpetav tegur.</i>
<i>Koht:</i>	<i>Probleemse käitumise laad (vorm).</i>	<i>Juuresviibijate reageering õpilase suhtes pärast probleemset käitumisakti lõppu.</i>
<i>Õppesituatsioon:</i>	<i>Probleemse käitumise kestus:</i>	<i>Õpetaja edasine tegevus.</i>
<i>Õpilase tegevus:</i>	<i>Muutused käitumises.</i>	<i>Õpilase edasine tegevus.</i>
<i>Õpetaja tegevus:</i>	<i>Õpetajate reageeringud:</i>	<i>Juuresviibijate edasine tegevus.</i>
<i>Juures viibijad (kaasõpilased, täiskasvanud).</i>	<i>Juuresviibijate reageeringud:</i>	

Lisamärkused:

.....

Kasutatud materjal:

Koolitöötajaid, lapsi ja lapsevanemaid toetav süsteemne lähenemine haridusasutuses.

Abimaterjal. 2018. Innove. Rajaleidja.

ÕPILASE TOETAMINE KOOLIS Juhendmaterjal HARNO 2020, täiendatud 2022.

INDIVIDUAALSETE ÕPPEKAVADE KOOSTAMISE JA RAKENDAMISE JUHEND Tartu Ülikool Õppekava arenduskeskus 2002